

{ koaderno } Iker Barandiaran

Bisitarien eta aisialdiaren marka

BBK Live jaialdiaren kartelari begira nago eta ez dut apenas talderik ezagutzen. Esku bateko atzamarrekin zenbatu ditzaket aurretik entzun izan ditudan taldeak, eta horietatik bat –C Tangana– ez dut urrunera ere ikusi nahi. Bai, ziur proposamen dotoreak galtzen ari naizela, baina denboraren, orduen eta bizitzaren bizi izatea honelakoa da: etengabe gabiltza aukeratzen, gauza bat edo beste egiten, hautatutakoaz gozatzen edo sufritzen eta alboratutakoa hartuz gero zer egin ahal izango genezakeen inoiz jakin gabe.

BBK Live, autobusez garraiatutako 100.000 pertsona mendixka batean ordu luzez edo egunez dezibelio eta jendarte artean preso edo gustukoen duzun giroan aske topera! Segun eta botila nola ikusi nahi duzun! Tira, botilak ez, ezin dira bertan erabili, eta are gutxiago tapoiekin. Euria egingo duen ere ez gaude ziur, baina aterkinik ez, mesedez. Izan ere, guardasolak zein botilak arma aski arriskutsuak izan daitezke gu baino gazteagoak diren artistentzat. Artistak? Artistak ote! Gizajoeak nora etorri diren jakingo ote dute? Azalduko al diete antolatzaileek? Eta akaso axola al zaie Ingalaterra eta Frantziatik festibalera etorritako milaka musikazale eta parrandazaleei? Hotelak, jatetxeak eta tabernak beteko dituzte, hori da “Marca Euskadi” delakoaren helburu nagusia.

Marka honekin jarraituta, saskibaloiarekin erdiesten ez duena lortzen ahalegindu zen Ortuzar: Bilbao Arena delakora Scorpions talde dinosauro heavya ekarri eta lehen kantuan taldearen atzeko pantaila erraldoian Aberri Egunean ere inoiz ikusi ez den pareko ikurrina –euskal ikurrina– itzela. Pena, Andoni, hirugarren kantuen ostean atseden hartu eta ikusleak agurtzerakoan Alemaniako taldearen abeslariak “Spain” behin eta berriro esan izana. Horien aurretik agertoki gainean modu askoz xumeagotan aritutako Suediako Sabaton taldeko abeslariaren “eskerrik asko”-ek txaloz bete zuten halako saskiratzerik aspaldi ikusi ez duen estadioa. Berriki Eskandinavian Euskal Herriari buruz argitaratutako gidak izango du zeresana.

Izan ere, mundua hainbeste globalizatu duten honetan askotan guk geuk ere zaila dugu non gauden jakitea, gure burua kokatzea. Horren adibide dira salbuespen gutxi ba-

tzuk izan ezik musika jaialdi erraldoiek eskaintzen dutena eta askok eta askok horietara jotzean aurkitu nahi dutena. Horietatik salbu daude Euskal Herria Zuzenean, inongo zalantzarik gabe, eta, beste arrazoi bategatik, Azkena Rock: gehienak Jurassic Park-eko taldeak eta ondorioz –hain kutsatuta ez gauden– ikusle tradizionalagoak izan ohi garelako. Baina gaur egungo jaialdi-erraldoi-zale askok musikaz harago dauden entretenimenduko beste elementu batzuk bilatzen dituzte, eta, gero eta parke tematiko kutsu handiagoa izan, hobeto! Halakoetan ikusi izan ditut telebista bidez iragarkietan bonbardatzen gaituzten marken standak –hori bai dela etxeraino sartzea, zure aisaldiraino!–, supermerkatuak, azalerako krema erakustaldiak, banku-kutxazainak, produktuen erakustaldiak, noriak eta tirolinak... Eta zinez diotsuet jende asko horien hutsuneagatik kezkatu eta kexatuko litzatekeela...

BBK Live, autobusez garraiatutako
100.000 pertsona mendixka baten ordu
luzez edo egunez dezibelio eta jendarte
arteana preso edo gustukoen duzun giroan
aske topera! Botila nola ikusi nahi duzun...

Jaialdi horiez gain, egunotan Euskal Herriko hiri eta herri asko kanpotarrez beteko zaizkigu. Hemingwayk eta Jauruta kaleko parranda itzelak sanferminetara erakarrirako australiar, amerikar eta “anglo” aurrekaria duten hainbat eta hainbat egarri itsuz edozein iturriri heldu eta jauzi egiteko prest, alde batetik. Eta Donostiako Jazzaldiak eta parekaezineko ingurune horrek erakarrirako frantziar jatorria dutenetako asko eta asko liluraren liluraz urez bustitako “Austrien Madrilen” baleude bezala.

Eta non gelditu dira orain hogeitertetik gora Donostiako “Salve”-ra espresuki poliziaren kontra harriak botatzera etortzen ziren italiar andana haiek? Eta Bilboko Aste Nagusian hiriko lorategiak hankaz gora jartzen zituzten Espainiako probintzietako *pies negros* eta asteburuko punk haiek? Eta Manteca herrena? Haiek bai marka, soinu banda eta parke tematikoak, ondo definitutakoak. •

Roberto Landa «Mundina». Jaizki FONTANEDA | ARGAZKI PRESS

infraganti

ROBERTO LANDA «MUNDINA»

Roberto Landa Armentia du grazia, baina Gasteizen, Euskal Herri osoan, «Mundina» ezizenez ezagunagoa da. Aspaldiko partez, haren marrazkien erakusketa bat ikusgai dago, «Gaztegin» gazte gehigarriaren azalen originalaz osatua. Barre egin beharra dagoela dio, aldarrikatu eta salatzeke ere bai. «Gauzak egiten» segitzen du, han-hemenka.

Meza-mutil ohia. Blusa ohia. Amnistia-ren Aldeko Batzordeetako kide ohia. Fronte Islamiar zuri-urдинeko zale amorratu ohia. “Una hora tarde” programako esatari ohia. MaZe-

ta taldeko muralista ohia. “Deia”-ko marrazkilari ohia. “Gaztegin” astekariko marrazkilari ohia. “Ardi Beltza”-ko marrazkilari ohia. “Kale Gorria”-ko marrazkilari ohia. Gogoratzen ez zaizkion beste argitalpen batzuetako marrazkilari ohia. «Ohia. Ohia. Ohia. Lohia. Lagunkohia. Matohia. Morrohia. Le-

ohia. Marrohia. Buruberohia...». Horrela aurkezten zuen bere burua marrazkilari gasteiztarrak duela zenbait urte.

Dioenez, Roberto Landa Armentia izen-deiturak zituen mundura jaio zenean, eta horiekin sinatzen zuen. Baina “Egin” egunkariaren ostiraleko gazte gehigarriaren azalak egiten hasi zenean, 92an, *Iskariote Mundina* ezizena erabiltzen hasi zen, Kortaturen “La familia Iskariote” abestia oso gogokoa baitzuen, batetik, eta aita Mundina, landareen gaineko irratsaioa egiten zuen apaiz katalan baten eraginez, bestetik, «bi trago edanda alamenan ematen hasten nintzenean, haren antzera hitz egiten nuela esaten zidaten eta. Hala uste dut, behintzat».

Uda honetan, ostegunetik larunbatera bitartean, ikusgai egongo da Mundinaren “50 gramos de amonal y ardor juvenil” (50 gramo amonal eta gazte garra) erakusketa Gasteizko Orbain kultur elkartearen, Juan Mari Atutxa Lakuako Herrizaingo sailburu ohiaren esaldi sonatua gogora ekarrita. «Badakit ‘Gaztegin’-en marraztu nuela, ez naiz gogoratzen noiz, ordea. 90eko hamarraldian izan zen, nonbait, grunge mugimenduaren garaian. ‘Egin’ egunkariaren gazte-entzako gehigarria zen ‘Gaztegin’. Ostiraletan agertzen zen. Musika, politika, gazte jarduerak, ekintza-errepresioa-ekintza, salaketa, artea, manifak eta ostiak, eta umorea, umore asko, gauzak *in the streets* nola zeuden kontuan izanda», idatzi zuen erakusketaren aurkezpen-erako.

Arte erakusketak muntatzen lan egiten du orain. Eta marrazten jarraitzen du. «Egiten ditut gauzak, baina nire kabuz. Egun onak ditut eta lana berez ateratzen da, baina beste batzuetan ezer ere ez. Boladak izaten dira», dio. Hala Bedi irrati-ko “Desde el abismo” musika programan ere parte hartzen du, «baina musika jartzen baino *Brexit*-aren edo Rajoyren gainean hitz egiten ematen dugu denbora gehiago». Ez da egin duen irrati-ko lehen programa, ordea. 90eko hamarkadan “Una hora tarde” egiten

zuen, «tertulia espainiar» baten parodia, eta «Monty Python taldearen eraginez-edo», “umore ingelesera” jotzen zuten. «Egun ez luke funtzionatuko, telebista-ko tertulia fatxak ikusita». Ondo gogoan du “Egin” itxi zutenean programa berezia egin zutela: “Nosotros los demócratas”. Ondo gogoan du, halaber, bera katean geratu baitzen. «ETakoak ginen, nonbait, jakin ere gabe», eta Jabier Salutregi “Egin”-eko azken zuzendaria joan den urrian kartzelatik atera zela gogoratu du. Irratian ez ezik, tarteka zenbait tabernatan—edo, jailetan, Gasteizko txosnetan— ere jartzen du musika.

Gaztetan hasi zen marrazkigintzan, bere aitak etxean zituen lamina batzuk kopiatuz. Ondoren irakasle batekin hasiko zen marrazki-teknikak ikasten, eta 80ko hamarkadaren bukaeran, irakasle haren bidez, “Deia”-n lan egiten hasiko zen. Han epaiketen gaineko informazioak ilustratzen zituen. Baina etapa profesional hura «infografia erredakzioetara iritsi zenean» bukatu zitzaion. BBB Batxilergo Bateratu Balioaniztuna bukatu-takoan, Arte Aplikatuak ikasten hasi zen, diseinu pixka bat, dekorazioa, zeramika... «Bi urte eman nituen pentsatzen egiaz dekorazioak bost axola zidala, eta, zeramikak, errespetu handiz esanda... baita ere». Goizeko lehen orduetan arte barrokoaren gaineko diapositibak ikustea baino interesgarriagoa iruditzen zitzaion “Egin” irakurtzen katean geratzea.

Goiz haietako batean, Mundinak ikaskide zuen Bilboko lagun batek proiektu baten berri jakinarazi zion, “Egin”-en gazteen-tzako eranskin bat prestatzen ari zirela, hain zuzen. Handik gutxira “Gaztegin” jaio zen, haren azala Mundinak sinatuta. Simon iratxoa sortu zuen eranskinaren maskota gisa (aurrerago Simona ere sortuko zuen), eta, azalaz gainera, komiki zerrenda bat ere egiten zuen.

Luze gabe, beste pertsonaia batek kenduko zion protagonismoa Simon iratxoari: Juan Mari Atutxa Lakuako Barne sailburuak, eta zenbait urte geroago,

Mundina, Orbain elkartearen ondoko parketxoan. Jaizki FONTANEDA | ARGAZKI PRESS

hark Baltasar Garzon epaile espainiarrarekin partekatuko zuen protagonismo hori. «Beharbada, Atutxa gehiegitan agertzen zen azalean edo artikuluetan», aitortu du Mundinak, «baina ez zegoen ahoa zabalduko ez zuen asterik, eta gauza jakina da zer-nolako perlak botatzen zituen».

Solasaldian hamaika pasadizo kontatu ditu, «Egin»-eko lankide batzuekin Etxarri Aranatzeko Guardia Zibilak kontrol batean geldiarazi zituenekoa kasu, guardia batek gazte bati zaplaztako bat jotzen zion unean. Autotik jaitsi eta Mundinaren marrazkiak ikusita –tartearen «Gaztegin»-eko Simon pertsonaia Guardia Zibilaren kontrol batean agertzen zena–, sarjentuak esan omen zion: «Zuok euskaldunok horrela jartzen duzue txapela [buruan azkoin bat hariztatzeko keinua eginez], eta guk honela [alde batera okertuta]. Ea hurrengoan ondo marrazten gaituzun».

Hedabideetan egindako lanaz gain, hamaika kolektibo eta ekimenen kartel, pankarta eta muralak egiten zituen. Esate baterako, blusa kuadrillaren batentzat, jaialdiren baterako... baina batez ere Amnistiaren Aldeko Batzordeentzat, Gasteizko Gazte-txearentzat eta bestelako herri agerpenentzat, hala nola in-tsumisoaren aldeko mugimenduarentzat. Nola ez, ba, bera ere in-tsumisoa izaki.

Mundinaren irudien ezaugarri nagusia umorea da, itxuraz behinik behin. Baina umorea salaketa eta aldarrikapenerako tresna gisa erabilita, dioenez. «Nik ez nuen entzuten nuena bakarrik marrazten, ikusten

nuena batik bat baizik, eta edozein egunetan ikusten nituen poliziak edo ertzainak gazteren bat jipoitzen, esate baterako». Hala-ko astakeriak salatu beharra zegoen, baina «barre ere egin beharra zegoen, bestela...».

Mundinaren irudien ezaugarri nagusia umorea da, itxuraz behintzat, baina umorea salaketa eta aldarrikapenerako tresna gisa erabilita. «Barre ere egin beharra dago, bestela...»

«Gaztegin» gehigarria kaleratzen zuten garaiko polizia indarkeria gogoratuta, uste du egoerak ez duela hobera egin, eta gaur egungo «Mozal Legea» eta Iñigo Cabacasen kasua aipatu ditu

Garai hartako polizia indarkeria gogoratuta, uste du egoerak ez duela hobera egin, eta gaur egungo «Mozal Legea» eta Iñigo Cabacasen kasua aipatu ditu: «errepresio bera, polizien korporatibismo bera...».

«Gaztegin»-eko etaparen ostean, MaZeta talde muralista sortu zuen lagun batzuekin. Askotariko lanak egiten zituzten, tabernetan edo diskoteketan,

batzuk artistikoagoak, beste batzuk funtzionalagoak.

Bestetik, komiki lehiaketaren bat irabazi zuen, arlo horretan gauza gutxi egin omen duen arren. Edonola ere, 2008an «Animalien ihauteria» argitaratu zuen Saure argitaletxearen eskutik. Liburuko marrazkiak ez ezik, testua ere berak eginikoa da.

Eta ez da harrigarria, Mundina ibili izan den giroa kontuan izanda, zenbait musika talderen disko azalen bat ere egin izana, hala nola Soziedad Alkoholikaren «Ratas» albumarena edo Salvate Si Puedes eta Trikitixa Kontrairo taldeen beste zenbaitenak.

«Ardi Beltza» eta «Kale Gorria» gogoratuz bukatzen da Mundinaren erakusketaren aurkezpena: «Horiek ere itxi zituzten. Eta horietan ere marrazten nuen. Etorkizun oparoko karrera zapuztu zidaten. Kar, kar, kar....».

Mundina aspaldikoa. •

Xabier Izaga Gonzalez

Orbain elkarteak ez du oraindik ere urtebete, baina bertako kideek ez dute denbora alferrik galdu. Iazko irailean antolatu zuten lehenengo jarduera, aurkezpenik behar ez duen Lucio Urtubia anarkista nafarraren hitzaldia. Espero izatekoa zen jende asko joango zela eta espero baino askoz gehiago bildu zen, prestatu zuten aretoa lepo bete eta lagun askok kalean geratu behar izan baitzuten. Orain elkartearen lokalean Fernando Landa *Mundina* marrazkila-riaren erakusketa dago, baina lehenago AR LA Gasteizko artista kolektiboaren erakusketa, bi dozena kontzertu, hitzaldiak, antzerki saioak eta bestelako adierazpen kultural eta artistikoak antolatu dituzte.

Elkarte kulturala da Orbain. Haren asmoa Gasteizen kulturari bultzada berria ematea da, behetik eta autogestiotik. Elkar-arte kulturala, zalantzarik gabe, baina nolabait esateko, berariazkoa. Haren helburu eta eginkizuna punkaren, rockaren eta Euskal Herrian haien inguruan sortu den kontrakulturaren aintzatespena, azterketa eta sustapena dira. Eskorbuto, RIP edo La Polla Records taldeek utzitako ondare kultural, politiko eta soziala aztertu nahi dute, «Cicatriz, Cock Sparrer, Sex Pistols, Potato edo Ramonesek utzi zigutenarekin berotzen jarraitzen dugulako». Orain dela 30 urtetsu herri honetan musika taldeen inguruan sortu zen fenomenoak Euskal Herrian berezko ezaugarriak izan zituela uste dute, garapen desberdina izan zuela, alegia, Euskal Herrian beste leku batzuetan izan ez den osagarri ideologiko nabarmena hartu baitzuen.

Izan ere, musika giro hartan irrati libreak, gaztetxeak, fanzineak... sortu ziren, mugimendu kultural askotariko eta zabal bat; bistan denez, modu iraunkorrean sortu ere, gaur egun bizi-bizirik dirau eta. Diotenez, nabarmena izan zen, halaber, herri honetako gatazka politikoa-aren eragina, hala nola harekin lotutako edo haren aldamenen garatutako ha- maika borrokena. Eta gaur egun dagoen guztia, geratu dena edo haren ondorioz sortu dena ulertzeko, oso garrantzitsua iruditzen zaie lehen zer zegoen jakitea.

HUTSUNE BAT BETE DUTE

80 bazkide dira Orbainen, sumatzen zuten hutsune bat betetzen laguntzea erabaki zutenak. «Azken urteotako kultur politikak negargarriak izan dira, eta hala salatu izan dute hemengo artistek eurek. Instituzioek ekimen kulturalak lagundu behar dituzte, jakina, denak, modu ore-

ORBAIN KULTUR ELKARTEA

«ZUK ZEUK EGIN» FILOSOFIA, PUNKAREN ETA ROCKAREN KONTRAKULTURA IKERTU, HEDATU ETA AINTZATESTEKO

Iker Zubia Orbain elkarteko presidentea Mundinarekin, aurrean «Gaztegin» astekariaren ale baten azala dutela. Jaizki FONTANEDA | ARGAZKI PRESS

katuan eta kultur politika zentzuzkoagoak eginez. Baina gauza asko dago egiteko eta ezin gara diru laguntzen zain eseri», dio Orbaineko presidente Iker Zubiak. Elkar-artearen lokalean topatu du GAUR8k eta beren ibilbideaz eta proiektuez solasalditxoak egiteko prest agertu da.

Ikerrek dioenez, erreminta bat jarri nahi dute zerbait esateko duen jendearentzat, musika, antzerki, argazki edo marrazki bidez zerbait esan nahi eta baliabiderik ez dutenentzat, lokala eta elkar-artearen babesa eskainita. Elkar-arte, «jakina», irabazi asmorik gabea da, loturarik gabea, hau da, menpekotasunik gabea, eta «Zuk zeuk egin» filosofiari atxikia.

Orbainen azken ekitaldia atzo bertan izan zen, RIP taldeko kide Jul Bolinaga zenaren omenezko kontzertuaren DVDa

aurkeztu baitzuten. Eta aurrera begira ere ez dirudi beren erritmoa moteltzeko asmorik daukatenik. Dagoeneko aurreikusita dauzkate beste hainbat ekimen, hala nola, irailerako, punkaren eta rockaren munduan emakumeek izan duten presentziaren edo, hobeto esateko, ez-presentziaren gaineko astea. Besteak beste, aztergai izango dute generoarekin eta homosexualitatearekin lotutako gaiek izan duten garapena, jarrerari eta abes-

tien letrei dagokienez, aste osoan zehar hitzaldiak, erakusketak, bideo proiektzioak eta kontzertuak eskainiz. Azkenik, «Lokal o» izeneko proiektuaz dihardu Ikerrek. Musika, antzerki eta oro har arte adierazpenetan hasi berriei zuzenduta dago, elkar-arte entsegu lokala balitz bezala erabil dezaten, baina jendaurrean.

«Gaztegin»-en azalen erakusketari dagokionez, zalantzarik gabe egin behar-ko zela dio Ikerrek, Orbainen filosofiaren adierazgarri baita. «Gaztegin» euskal gazteriaren informazio iturri nagusia izatera iritsi zen, «badakizu, orduan ez zegoen sare sozialik». Garzonek «Egin» itxi zuenean, hutsune handia sortu zen. Geroztik betetzen joan da, baina urte haietan egin-dako lan haren guztiaren balioa nabar-mendu beharra dagoela uste du Ikerrek.

Gora jaia!

**Maidor Iantzi
Goienetxe**

Errealitatea gure begi barrenetan gordetzen da sarri. Horrek ematen digu begiratzeko moduarekin gauzak aldatzeko ahalmena. Egoera berean ongi ala gaizki sentitzen gara. Egun goibetan dena ilun ikusten dugu eta kostatzen zaigu burua laino artetik atera eta argi pixka bat ikustea. Bertzetan, berriz, eguzkia bezala betetzen gara eta pentsatzen dugu: “Horrela balitz beti...”. Badakigu bata eta bertzea, une txarrak eta onak, denak pasatuko direla; hori da bizitza, ezta? Barruko poza eta tristura norberak daramatza, baina kolektiboak ere izan daitezke emozio eztandak. Iruñea bisitatzen dudana aldiro besta topatzen dut, izan aste tartez

edo edozein asteburutan, beti badute zer ospatu eta ospakizunaren parte izaten bukatzen dut. Urte osoan gertatzen zait hori, eta sanferminak sentimendu horren gailurra dira. Parte, erdi-iruindarra naiz irratiz txupinazoaren aitzineko giroko kontaketa aditzean barrenean ezin kabitut, eta urtero bezala hamabiak laurden gutxietarako telebistari begira-begira, ikurrinarekin zer pasako, plazan zer ikusiko (aurten, “Autodefensa feminista” idatzita zuen oihal beltza izan da nobedadeetako bat, ikurrinaren aldarrikapen oteizarrarekin batera), eta zer mezu adituko. Jesus Ilundain Zaragueta *El Tuli* historiara pasako da txupina-

zoa botatzeko iruindarrek aukeratutako lehenbiziko pertsona izateagatik. Jarauta kaleko 85 urteko gizona goizeko zazpietatik omen zebilen kalean, eta 24 ordu geroagoko dianak aditu arte ez zuen erretiratzeko asmorik. Bizi osoa sanferminei zuku guztia ateratzen daramanak aise irabazi zuen bozketa, eredu ederra baita. Adin bat izaten da bestarik galtzen ez dena, baina parrandak ez du adinik eta beharrezkoa dugu, gainera, bizi ziklo osoan, era batera edo bertzeraz, bakoitzak gure moduan. Burua mailukatzen diguten arazo eta kezak isiltzeko, eguneroko errutina eta albiste zurrumbilatik ateratzeko eta gure begi barrenak alaitzeko. Beraz, gora jaia! •

Politikaren dantza erotikoa

**Xabier Mikel
Errekondo**

Abenduko hauteskunde ondotik hasitako dantzak ez ei zuen gobernu burutarako erreginarik ko-roatu. Erlauntza lau hilabetez erromeria ero bilakatu zen, erle langileak eta zanganoak elkarri ziztadaka ezker-eskuin, goiti-behiti eta frentez. Ikusiak ikusita, eta lau taldeburuak harrak izaki, ez ote guztiak zangano...? Ekaina ere joan da eta erreginarenean aulkia hartzeko desio basatiarena duen Marianok hasi berri du ernalketarako bigarren hegaldi saioa, sedukziorako politika dantza zanganoetan zanganoenak estal dezaten. Hiru partida izango ditu ordea dantzak. Lehenik, parez pare ariko dira dantza soltean, heavy, rock-and-roll edo trikiti musi-

kaz norberaren sedukzio-mehatxu armenalde eginaz nola paumaren lumarik dotoreenekin nola oilarraren ezproi zorrotzenekin. Lumak eta ezproiak parlamentarien orgia erromatarrean begirada konplizeak, eta probokazio lizunak, paparahots kordeetatik jaurtitako hitz-lerdezko elkar gorte egite nardagarriak bata bestearen atzetik... Hilabetera asko jota, Felipe VI.ak bikoteka ditu behartuko tangoen desafiozko dantzara, takoi kolpeek, gominaren likitsak, igurtzien kiratsak eta praka zein kortse itogarriek azkenik bals aspergarri batera eraman arte. Palazioko pasillo luzeetan biraka etengabe dantzatuko dute zein baita no zein itsusiago eta gezurtiago.

Azkenik, hats ustel hartzituak bereizezinak bilakatuko ditu, denak bat, bikotea ala hirukotea izan. Dantza ez da izanen sekulako baina. Ez. Dantzak gosea eta go-goa arrimatu egingo ditu halabeharrez, eta gerri-sorbaldatik heldutako dantzara lotu, komenientziatzko bikote maiteminduen baladara. Zangano gehitxo ezer onik ateratzeko eta nago oraingoan bai Estatuak ezarri egingo duela dantzarako doinua. Aitortzen dut inori ez diodala dantzari plantarik ikusten, baina hauxe da nire apustua: Raxoik eta Riverak dantzatuko dute balada, Sanchezen harrokeriak ustelak izaki abstenitu egingen da... PNV bezala. •

Iratxe Esnaola Arribillaga
Hezkuntzan doktorea

Eduki suntsigarrien aroa

Maiz entzuten da gaur egungo haur eta gazteek dena orain eta hemen nahi dutela. Dena berehalakoa dela. Dena azkar doala eta dena azkar nahi dutela (helduok ere bai, ez?). Eta teknologien erabilpenak zeresan handia du horretan. Esaterako, Interneten ez da berdin irakurtzen. Jauzika irakurtzen da. Testu luzeak baino, testu labur asko irakurtzen dira. Eta interesa pizten duen hori, sakonagoa den testu hori, batzuetan. Eskuz ere gero eta gutxiago idazten omen dute haur eta gazteek. Eta ikerlariak oso garrantzitsua dela diote. Ez dela aktibitate mekaniko bat. Burmuinaren aktibitatea estimulatu eta prozesu kognitiboak eta neuromuskularrak koordinatzea exijitzen duen aktibitate bat baizik. Eta horregatik diote, irakurtzeko moduak kontzentratzeko dugun gaitasunean ere eragiten duela. Eta memorizazioan. Eta hori gutxi balitz, orain segundo batzuetan soilik bizirik iraungo duten mezu, argazki eta bideoak bidaltzeko aplikazioak ditugu. Eduki suntsigarrien aroan bizi gara. Eduki efimeroen orbitan. Modu horretan, gure “Ni” digitala ez da edukien akumulazioaren gainean erakitzen, une horretan eta une horretarako partekatu dugun horren gainean baizik. Istant horretako espresio bat da. Eta hori da, hain zuzen, Snapchat aplikazioaren muina: bidaltzen dena, asko jota, hamar segundotan desagertzen dela (hartzaileak nolabait betikotzen ez badu, kaptura bat eginez, edo dena delako metodoa erabiliz). Eta erabileran eta finantzazioan etengabe gora egiten ari den aplikazio bat da.

110 milioi erabiltzaile aktibo ditu egunero, ia erdiak Ameriketako Estatu Batuetan eta heren bat European. 110 milioi agian gutxi irudituko zaigu, baina, alderaketa bat egitearren, Whatsapp berak egunero 400 milioi erabiltzaile aktibo ditu, nahiz eta guztira 1.000 milioi erabiltzaile

baino gehiago izan. Eta urtean-urtean, Snapchaten erabiltzaile kopurua %50 igotzen omen da. Erabiltzaile gehienak gaztetxoak dira, edukien desagerpena gehien bilatzen dutenak eurak baitira. Inbertsiogile ezberdinak ditu, sekretupean printzipioz, eta 2.600 milioi dolar jaso omen ditu guztira (baina oraindik ez da ekonomikoki bideragarria). Eta egun, bere balio ekonomikoa 20.000 milioi dolar ingurukoa omen da (Facebookek Whatsappengatik 21.800 milioi ordaindu zituen). Hortaz, Snapchat apustu bat da.

Snapchaten hazkundea, gainera, adin guztietara zabaltzen ari da. «The Wall Street Journal»-en arabera, maiztzean AEBetan egindako azterketa bat oinarri hartuta, gaur egun, honela banatzen da Snapchaten erabiltzaileen

mapa: %67,5 dira 18 eta 24 urte artekoak; %37,8 dira 25 eta 34 urte artekoak; eta %14 dira 35 urtetik gorakoak. Duela hiru urte, azken bi adin-tarteak %5 eta %2 ziren, hurrenez hurren. Snapchatek oso positibotzat jo du hazkunde, logikoa denez. Baina oraindik ikuskizun da nola eragingo duen Snapchatek hasieratik izandako erabiltzaile gazteengan. Hauek, “gazteen aplikazioa” dela defendatzen baitute. Baina denborarekin argitu ko da non dagoen, berez, muina: gazteena soilik zelako duten gustuko edo eduki efimero eta suntsigarrien ezaugarriak erakartzen dituen. Hau da, eztabaida adin-tartearena den eta kontzeptualagoa den. Eta nago, kontzeptualagoa dela, eta gazteak erosoago dau dela eduki efimeroen orbitan. Eta Facebooken “denbora-lerroaren” kontzeptua dela auzitan dena: edukien iraunkortasunarena. Facebook erabiltzaileak gero eta pasiboagoak baitira (gero eta argazki eta bideo gutxiago partekatzen dituzte), eta, bien bitartean, gero eta gehiago eta aktiboagoak dira Snapchat eta Periscopoen (unean unekoa espresatzearren kontzeptuan indarra jartzen duten tresnak). •

Snapchat aplikazioan bidaltzen dena hamar segundotan desagertzen da. GAUR8

BEHATXULOTIK

Juantxo EGAÑA

JEAN VELEZ

DONIBANE LOHIZUNEN JOKO GARBIAN, SOTANA HARROTUTA

Irudiko apaiza joko garbian ari da plazan, Donibane Lohizunen. Argazkia Jean Velezek (Donibane Lohizune, 1909-1983) egin da, 50eko hamarkadan. Bigarren Karlistaldiaren ondoren Ipar Euskal Herrian errefuxiatutako familia batekoa zen, lanbidez optikaria eta 1936az geroztik argazkilari autodidakta. Jean Velezen argazki denda Donibaneko elizatik metro gutxira zegoen. Hark egin zituen argazki batzuk gure herriaren historiaren parte dira, hala nola 36ko Gerrako hainbat: Irungo sutea, Hendaiara iritsi ziren errefuxiatuak eta naziak Irungo Santiago zubian; edo Charles Chaplin Atharratzen, Hemingway Baionan, Orson Welles Euskal Herrian eta beste argazki batzuk, tartean Jose Antonio Agirre lehendakariaren ehorzketarena. Gaur egun Jean Velezen funtsak haren seme Danielen ardurapean daude. Daniel argazki-kazetaria da eta 1961etik zenbait hedabide eta agentzian lan egiten du.